

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๓/๒๕๕๓

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดกรณี นายโกศล ศรีสังข์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีคำร้องลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายโกศล ศรีสังข์ ข้าราชการการเมือง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. นายโกศล ศรีสังข์ ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชิงชัย มงคลธรรม) ตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สสร ๖๐๘/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๐ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งผู้ถูกร้อง จึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ โดยจะต้องยื่นภายในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และต้องยื่นอีกครั้งในสามสิบวันนับแต่วันพ้นตำแหน่งคือภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ และต้องยื่นอีกครั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปีคือภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องทราบและให้ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวรวม ๒ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๖๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๓

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๒.๑๐/๓๓๕๗ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงนายชิงชัย มงคลธรรม ผู้สั่งแต่งตั้งให้ช่วยแจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแก่ผู้ถูกร้องอีกทางหนึ่งด้วย แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ติดต่อชี้แจงข้อเท็จจริงและมียื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบแต่อย่างใดทั้งสิ้น

๔. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประชุมครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง เกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการก่อนวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ จึงไม่ต้องถูกกำหนดให้ยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และผู้ร้องยังไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และยังไม่มีความหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ มาตรา ๓๒๕ และมาตรา ๓๓๑ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้กฎหมายคือระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่บัญญัติขึ้นภายหลังบังคับแก่ผู้ถูกร้องได้ นอกจากนี้ผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง ภรรยา และบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพราะผู้ถูกร้องได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดหนองคายเป็นเวลา ๒ ปี แทบจะไม่ได้กลับมาที่จังหวัดมหาสารคามอันเป็นภูมิลำเนาเดิม จึงไม่ได้รับหนังสือที่ส่งไปเมื่อกลับมาที่จังหวัดมหาสารคามได้รับทราบว่ามีหนังสือจากผู้ร้อง ๒ ฉบับ แต่หาไม่พบ และไม่ได้ติดตามเรื่องดังกล่าว เนื่องจากมีภารกิจอื่นต้องรีบกระทำ ผู้ถูกร้องเคยไปติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ที่ผู้ร้องรู้จักในสำนักงานของผู้ร้อง แต่ไม่พบเจ้าหน้าที่ดังกล่าว จึงเดินทางกลับ

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปี หรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญชีถือว่า “มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

ฯลฯ

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

ฯลฯ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นบัญชีภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่งให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งนอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ถูกกำหนดต้องยื่นตามตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ข้าราชการการเมือง ได้แก่ บุคคลซึ่งรับราชการในตำแหน่งข้าราชการการเมืองดังต่อไปนี้

๑๓๑

(๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรี และที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

๑๓๑

มาตรา ๑๐ ข้าราชการการเมืองนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ถูกสั่งให้ออก ไม่ว่าจะเป็นการออกโดยมีความผิดหรือไม่ก็ตาม

(๔) นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้แต่งตั้งตั้งออกจากตำแหน่ง

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕

เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ข้าราชการการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง และอีกครั้งหนึ่งเมื่อพ้นตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในวันที่รัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้ เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และรัฐธรรมนูญมีบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะรัฐมนตรียังคงเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ต่อไป ดังนั้น จึงถือว่าข้าราชการการเมืองตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีเข้าดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ด้วยเช่นกัน ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

ประเด็นวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดหรือไม่ เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ จึงมีหนังสือส่งไปที่ภูมิลำเนาแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและแจ้งข้อเท็จจริงรวมสองครั้ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ชี้แจงเหตุผลแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่ได้รับหนังสือเนื่องจากเมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้วได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดหนองคายเป็นเวลาสองปี แทบไม่ได้กลับมาที่ภูมิลำเนาจังหวัดมหาสารคาม แต่ผู้ถูกร้องรับว่า เมื่อกลับมาที่จังหวัดมหาสารคามได้ทราบว่า มีหนังสือจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งมาสองครั้ง แต่หาไม่พบ และไม่ได้ติดตามหนังสือดังกล่าว และผู้ถูกร้องเคยไปที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อพบเจ้าหน้าที่ที่รู้จักกัน แต่ไม่ได้พบ จึงกลับไปโดยไม่ได้ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่อื่นจึงเป็นการยืนยันได้ว่าผู้ถูกร้องได้รับทราบแล้วว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ผู้ถูกร้องกลับเพิกเฉยเสีย พฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายโกศล ศรีสังข์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ